

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף מו"פ, ניסויים ויוזמות

ניתוח השלכות לקראת תכנית פעולה

באמצעות הכלי אופן עתידים

הנחיות למנחה

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף מו"פ, ניסויים ויזמות

אופן עתידים – כלי לניתוח השלכות

מה?

כלי (מבוסס על מודל של העתידן ג'רום גלן) המסייע לניתוח השלכות וזיהוי איומים והזדמנויות של מגמות, אירועים, והחלטות אישיות על תחומי השפעה.

לשם מה?

הבנת ההשלכות המורכבות של מגמה עתידית, אירוע עתידי או החלטה אישית מתוכננת על היבטים שונים של תחומי איכות חיים מאפשרת זיהוי האיומים וההזדמנויות וגיבוש דרכי פעולה להתמודדות עמם.

איך?

בוחרים אירוע או החלטה עתידיים ומשמעותיים ברמה הקבוצתית ומנתחים את ההשלכות שלהם, עד סדר שלישי, על תחומי איכות החיים השונים.

ממפים את כל ההשלכות מסדר ראשון, לאחר מכן את ההשלכות מסדר שני הנגזרות מהמעגל הראשון ובהמשך את ההשלכות מסדר שלישי הנגזרות ממעגל ההשלכות השני. מסכמים את ההשלכות ומסמנים את האיומים וההזדמנויות בונים דרכי התמודדות להפחתת האיומים ולניצול הזדמנויות.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף מו"פ, ניסויים ויוזמות

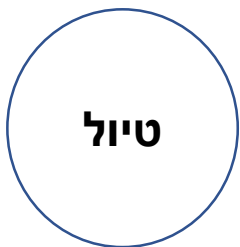
משפט פתיחה - מה נעשה היום?

היום נבחר כיצד לציין את סוף שנת הלימודים
ננסה להבין את ההשלכות של בחירה זו
כדי שנוכל לבנות תכנית פעולה מסודרת

את ניתוח ההשלכות נערוך באמצעות כלי לניתוח השלכות שנקרא:
אופן עתידים

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף מו"פ, ניסויים ויוזמות

שלב ראשון: זיהוי אירוע כיתתי עתידי

בשלב זה המנחה מברר עם המשתתפים את הצעותיהם בנוגע לאירוע כיתתי עתידי כלשהו, במטרה לקבל החלטה שקולה לגביו

למשל:

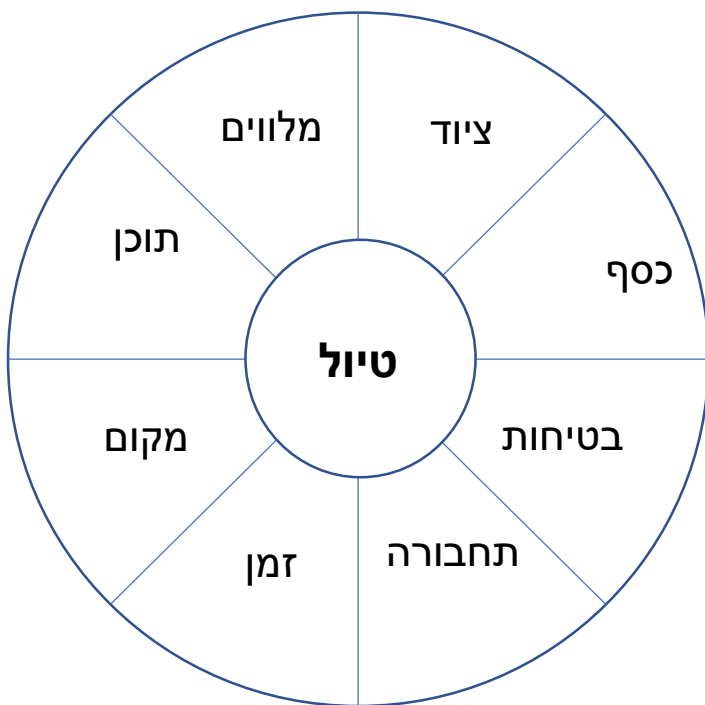
האירוע העתידי הוא ציון סוף שנת הלימודים - ההחלטה שצריכה להתקבל היא האופן בו יצוין האירוע: מסיבה? קומזיץ? טיול? המשתתפים מעלים הצעות. מתוך כלל ההצעות, מתמקדים באחת תחילה ובוחנים את השלכות בחירתה באמצעות אופן העתידים.

למשל:

בוחרים להתחיל בבחינת השלכות האירוע "טיול".
לאחר בירור זה, המנחה יצייר במרכז הלוח עיגול ובתוכו יכתוב את שם האירוע הראשון שנבחר להיבחן

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף מו"פ, ניסויים ויזמות

שלב שני: זיהוי תחומי השפעה

המנחה יברר יחד עם הקבוצה את תחומי ההשפעה של האירוע שנבחר להיבחן ראשון (הטיול למשל, לפי הדוגמא בשלב קודם).

למשל:

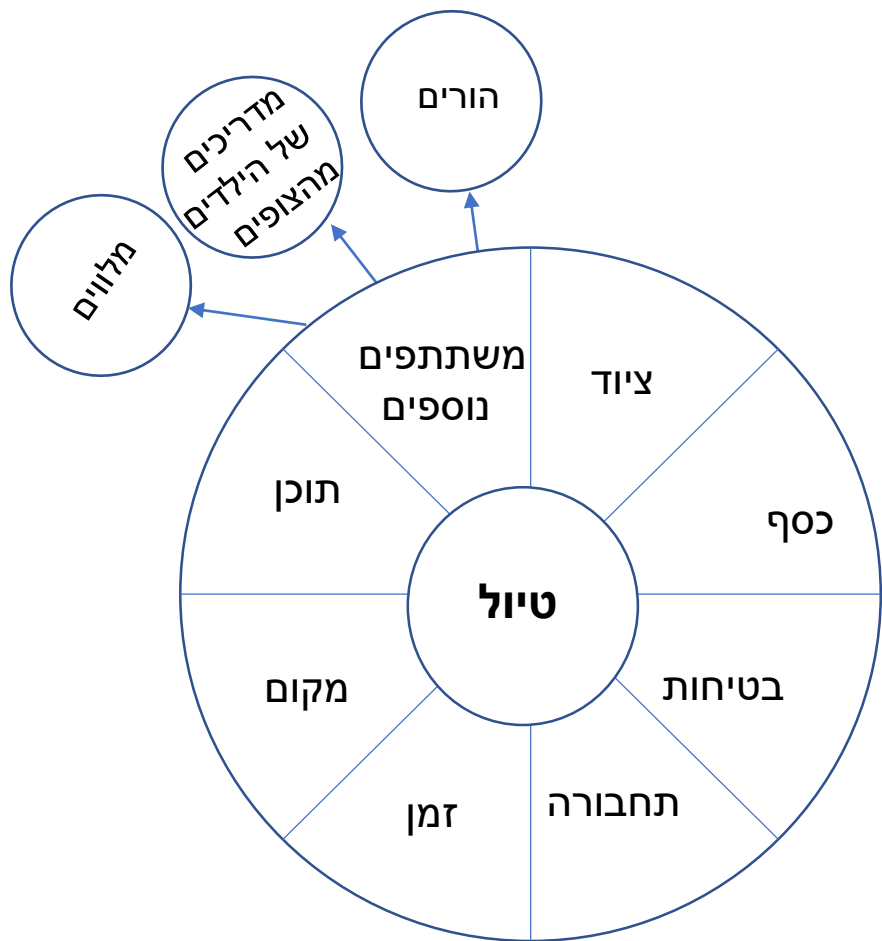
המנחה ישאל מהן תחומי ההשפעה השונים שיש בבחירת טיול כאירוע לציון סוף השנה.

המנחה ייתן דוגמא אחת או שתיים (לפי הצורך) ל"תחומי השפעה" אפשריים כמו למשל- **תקציב**, **אבטחה** (בהמשך לדוגמא של בחירת האירוע- טיול) ויפנה אל המשתתפים בכדי שיעלו בעצמם השפעות נוספות.

המנחה יוסיף לתרשים עיגול נוסף, מסביב לעיגול המרכזי, שבו המילה "טיול", ויחלק עיגול זה לגזרות ובהן יכתוב את תחומי ההשפעה שהועלו

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף מו"פ, ניסויים ויזמות

שלב שלישי: זיהוי ההשלכות של תחומי ההשפעה

בשלב זה המנחה יכולין את הקבוצה לבירור ההשלכות של תחומי ההשפעה שהועלו בשלב השני.

המנחה יבחר תחילה, תחום השפעה אחד (לצורך הסימולציה) ויבחן את השלכותיו.

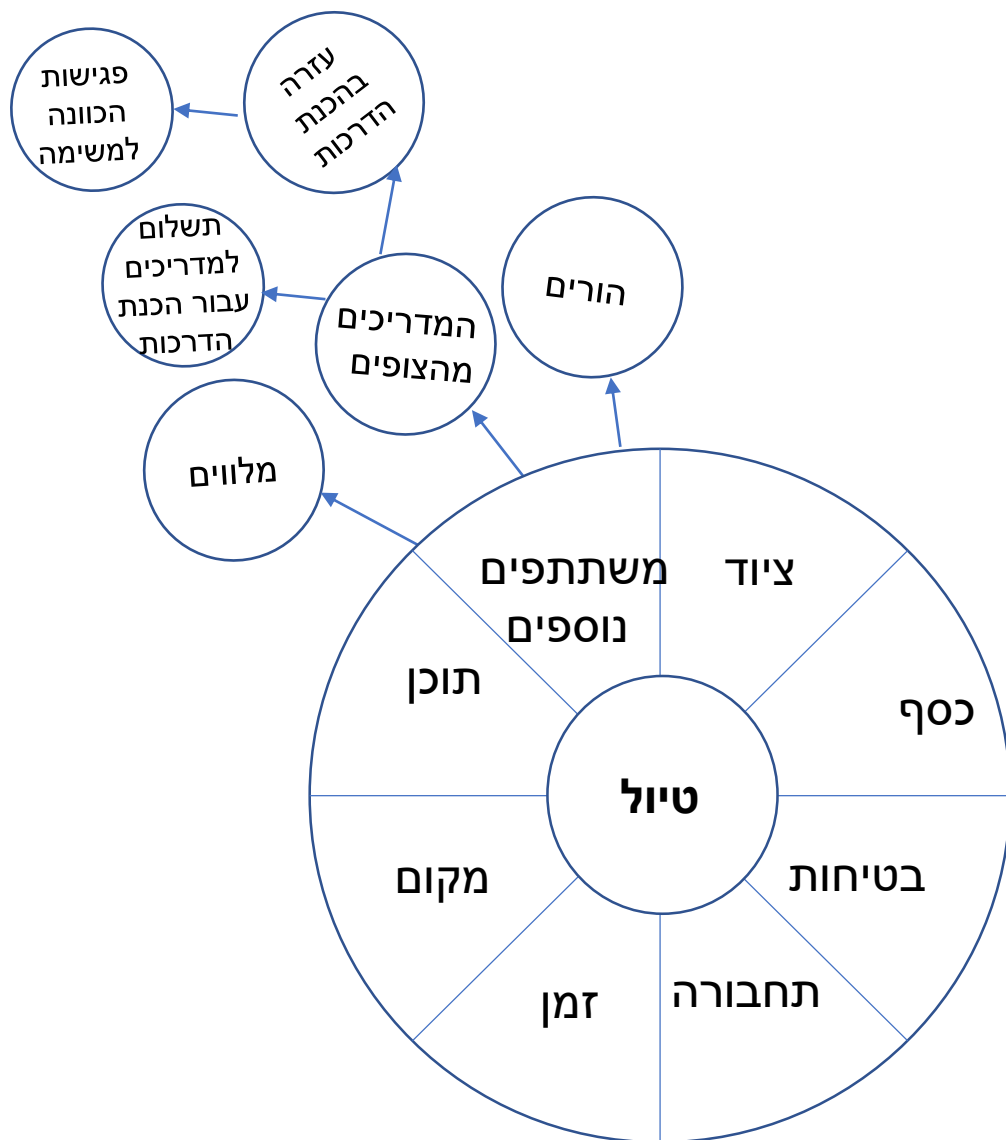
בהמשך לדוגמא שהוצגה בשלבים קודמים:

- המנחה יציין שאחד מתחומי ההשפעה שהוצעו עבור האירוע "טיול" הוא "משתתפים נוספים" לכן, צריך לברר - מי יכולים להיות המשתתפים הנוספים בטיול?

את ההשלכות של תחום ההשפעה יוסיף המנחה לתרשים. ההשלכות של תחום ההשפעה "משתתפים" = הורים, מדריכים מהצופים ומלווים.

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף מו"פ, ניסויים ויזמות

שלב רביעי: ניתוח השלכות עד רמה שלישית של "אם ואז"

בשלב זה המנחה יבצע שני מהלכים:

א. ניתוח השלכות של תחומי ההשפעה באמצעות שאלות "אם ואז", עד רמה שלישית. ****לצורך הסימולציה עורכים ניתוח השלכות בנוגע לתחום השפעה אחד. למשל (בהמשך לדוגמא של אירוע הטיול שהוצגה בשלבים קודמים):**

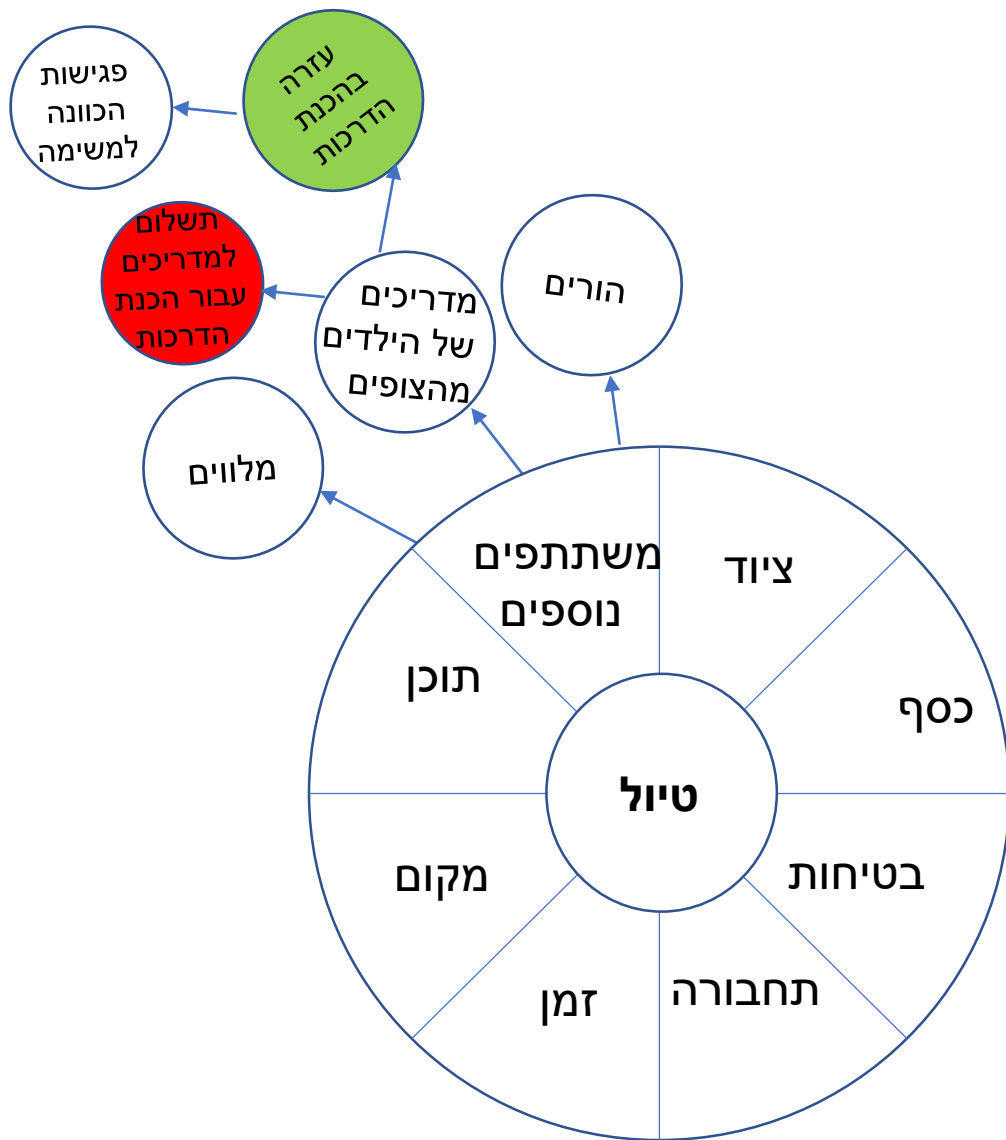
ישאלו שאלות "אם ואז" בנוגע ל- "משתתפים נוספים". המנחה יציג תחילה דוגמא לשאלת "אם ואז" אחת, כדי להכווין את הקבוצה, לאחר מכן יעלו שאלות אם ואז נוספות (עד רמה שלישית).. דוגמאות לרצף שאלות אם ואז עד רמה שלישית:

1. אם חלק מהמשתתפים הנוספים יכולים להיות מדריכים מהצופים אז אולי הם יוכלו לעזור בהכנת הדרכות לטיול?
2. אם הם יוכלו לעזור בהכנת הדרכות לטיול אז אולי צריך לערוך איתם פגישות ולהכווין אותם למשימה?
3. אם יעזרו לנו בהכנת הדרכות, אז אולי צריך לשלם להם?

המנחה יוסיף לתרשים את שאלות ה"אם ואז" שהועלו בהקשר לאחת ההשלכות (מדריכים מהצופים) של תחום ההשפעה "משתתפים נוספים" על פי הסדר המתאים (כפי שמופיע באיור, בהמשך למדריכים מהצופים)

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף מו"פ, ניסויים ויזמות

שלב רביעי - המשך: ניתוח השלכות עד רמה שלישית של "אם ואז"

ב. איתור ה-"מעכבים" וה-"מקדמים" שעולים בניתוח ההשלכות:

- **מעכבים** = היבט מעכב, או חסר פתרון שעולה תוך ניתוח ההשלכות.
המעכבים יסומנו בעיגול אדום בתרשים אופן העתידים שיופיע על הלוח.

למשל:

ההשלכה "תשלום למדריכים" עבור הכנת ההדרכות יכולה להפוך למעכב.

- **מקדם** = היבט חיובי או פתרון שעולה תוך כדי ניתוח ההשלכות.

- מקדמים יסומנו בעיגול ירוק בתרשים אופן העתידים שיופיע על הלוח.

למשל:

ההשלכה של "עזרה בהכנת ההדרכות לטיול" יכולה להפוך לעניין מקדם (סיוע למדריכי הטיול, צמצום במדריכים שנדרשים לטיול).

המורה שואלת – מה אפשר לעשות עם מעכב שעלה כדי לפתור אותו

משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף מו"פ, ניסויים ויוזמות

מקדמים	מעכבים	האירוע
		טיול
		באולינג
		מסיבה בחצר של דנה
		חדר בריחה
		אש לילה

שלב חמישי: קבלת החלטה וחשיבה על תכנית פעולה להמשך

- לאחר שהוצגו השיקולים אשר עלו מבחירת כל אירוע ואותרו **המעכבים והמקדמים**
- תתקיים הצבעה לקבלת ההחלטה.
- לאחר מכן, תבנה במשותף "תכנית פעולה" בנוגע ליישום ההחלטה.